

Startnotitie Nachtvisie Nijmegen

Tijdens de Coronaperiode ging het nachtelijk uitgaansleven op slot en bleef als een van de laatste plekken gesloten, ook toen andere horecaplekken al weer toegankelijk waren. Het ontbreken van het nachtelijk uitgaansleven legde de aandacht op de waarde van het nachtleven voor Nijmegen en tegelijkertijd de kwetsbaarheid van het nachtleven waar activiteiten en plekken zo maar kunnen verdwijnen. Dit was aanleiding voor de gemeente om het ontwikkelen van een nachtvisie op te nemen in het coalitieakkoord. Nijmegen is niet de enige gemeente met aandacht voor de nachtvisie. In de afgelopen jaren hebben Amsterdam en Utrecht een nachtvisie ontwikkeld. Rotterdam, Den Haag en Groningen zijn net als Nijmegen bezig met een nachtvisie.

Wat is een nachtvisie

In een nachtvisie staat hoe wij als stad naar het nachtelijke uitgaansleven (hierna nachtleven) en in het bijzonder de nachtcultuur kijken. In het algemeen worden de tijden 22 uur – 6 uur aangehouden als er wordt gesproken over het nachtleven. In de nachtvisie wordt specifiek naar de nachtcultuur van Nijmegen gekeken. Het gaat hier om het aanbod van activiteiten die in de nacht geprogrammeerd wordt en die een voedingsbodem en een podium biedt voor culturele makers en hun bezoekers. De nachtcultuur biedt een plek voor inspiratie, kruisbestuiving en een podium voor talent. Een plek voor nieuwe kunstvormen, (sub)culturen en waar ruimte is voor persoonlijke ontwikkeling. De nacht biedt voor velen een plek om te experimenteren met concepten, culturele uitingen of nieuwe kunst of muziek; activiteiten die overdag niet snel gepland worden. Dit geldt voor zowel bezoekers als makers. Cafés en bars zonder programmering horen in principe niet tot de nachtcultuur, maar maken wel deel uit van het nachtelijke uitgaansleven, voor zover ze ook 's nachts open zijn.

Er zijn verschillende onderwerpen die in een nachtvisie aan de orde kunnen komen, bijvoorbeeld een divers aanbod, veiligheid, gezondheid en leefbaarheid. Globaal gezien willen we met de nachtvisie bijdragen aan een aantrekkelijk, veilig en toegankelijk nachtelijk uitgaansleven voor iedereen. Wat dat precies inhoudt wordt opgehaald uit de stad en met de stad. In de visie presenteren we de kansen, knelpunten en dilemma's vanuit verschillende invalshoeken (publiek, makers, omwonenden, overheid, organisaties, ondernemers). We geven weer welke acties en activiteiten al lopen (welk beleid is er al) en welke wenselijk zijn om kansen te verzilveren en knelpunten aan te pakken. De nachtvisie kan de basis vormen voor een uitvoeringsagenda. In de uitvoeringsagenda wordt nader ingegaan op acties die uit de nachtvisie voortvloeien en de rollen daarbij.

Rol van de gemeente

De gemeente heeft verschillende rollen waar het gaat om de nachtcultuur. Soms een faciliterende of stimulerende rol (mogelijk maken), soms een meer sturende rol (sturen op specifieke uitkomsten) en op onderdelen, bijvoorbeeld wanneer het gaat om regelgeving, openbare orde en veiligheid, heeft de gemeente een bepalende rol. Daarnaast komt het voor dat de gemeente geen of nauwelijks een rol heeft bij activiteiten die te maken hebben met de nachtcultuur.

Belang van een nachtvisie voor Nijmegen

In opdracht van de gemeente Amsterdam onderzocht Atlas Research de Amsterdamse nachtcultuur in 2019. Het doel van dit onderzoek was het afbakenen van het concept nachtcultuur, het aanbod en bezoek van de nachtcultuur in kaart brengen, en de waarde van de nachtcultuur inschatten voor de stad. Hoewel Amsterdam en Nijmegen verschillende steden zijn, kunnen we uit het onderzoek van Atlas Research wel een aantal algemene aannames over de waarde van de nachtcultuur overnemen. In de Nijmeegse nachtvisie moeten deze waarden verder vertaald en getoetst worden naar het Nijmeegse.

Nachtcultuur draagt op verschillende manieren bij aan de aantrekkelijkheid van een stad, net zoals de dagcultuur dat doet. Een aantrekkelijk veilig en toegankelijk uitgaansleven draagt bij aan een positief imago van de stad. Een aantrekkelijk nachtleven heeft een economisch effect, bijvoorbeeld doordat het werkgelegenheid oplevert, inkomsten genereert en bijdraagt aan het makersklimaat in een stad. In het afgelopen jaar was er een enorme groei in de horecasector qua banen in Nijmegen. Er is ook een sociale waarde. Het nachtleven speelt een belangrijke rol in het sociale leven van een groot deel van onze inwoners. Mensen ontmoeten elkaar, maken contact, kunnen zich ontplooiën. De nacht geeft mensen vrijheid om te ontdekken en om zich te ontwikkelen op persoonlijk niveau bij een inclusief en meerstemmig aanbod. De nacht heeft ook culturele waarde, de nacht biedt ruimte voor nieuwe vormen van cultuur, nieuwe clubconcepten, ander aanbod en geeft talenten een kans om zich te ontwikkelen.

De waarde die nachtcultuur kan hebben voor de stad is een goede aanleiding om een nachtvisie te maken. In de nachtvisie kijken we hoe deze waarden het beste tot uitdrukking kunnen laten komen en wat daar voor nodig is. Bijvoorbeeld de beschikbaarheid van plekken, activiteiten en mensen, ook spelen zaken als veiligheid, gezondheid en een leefbare nacht mee.

Eerste beelden van Nijmegen

Ter voorbereiding is informatie opgehaald binnen de gemeente Nijmegen op Cultuur, Jeugd, Inclusie, Ruimtelijke Ontwikkeling, Binnenstad, Economische Zaken, Evenementen, Veiligheid en Gezondheid. Daarnaast is gesproken met de politie en is geput uit een onderzoek van de Radboud Honours Academy (Nightology, mei 2022). Dit betrof een enquête onder bezoekers van het Nijmeegse nachtleven. Ook is input opgehaald tijdens een bijeenkomst van Nachtcult en zijn gesprekken gevoerd met het bestuur van de Nachtburgemeester en met de nieuwe Nachtburgemeesters. De volgende stap is het ophalen van informatie uit de stad en met de stad. Daartoe zullen we een participatietraject met de stad opzetten.

In het coalitie akkoord ‘Ons Nijmegen 2022-2026’ staat over de nachtvisie: *“We ontwikkelen een Nachtvisie met daarin een herstelplan voor het nachtleven. We versterken daarmee de lokale economie en aantrekkelijkheid van de binnenstad. We vinden voldoende aanbod van podia en locaties voor dancefeesten belangrijk.”*

Wat precies met herstelplan wordt bedoeld gaan we nader duiden. We zullen daartoe de term ‘herstel’ breder opvatten dan alleen het herstel na de Coronaperiode. Het gaat dan om een plan hoe wij in Nijmegen het nachtleven willen laten ontwikkelen naar een aantrekkelijk, veilig en toegankelijk nachtleven voor iedereen, daarbij zullen we specifiek naar de nachtcultuur kijken.

Vanuit de stad is de zorg geuit dat de nachtcultuur als onderdeel van het brede nachtleven onder druk staat. In november 2022 leidde het gebrek aan betaalbare plekken in Nijmegen tot de actie van Nachtcult. Nachtcult riep mensen op een petitie te ondertekenen om de gemeente op te roepen om aandacht te hebben voor meer ruimte voor het de nachtcultuur. Het ging bij Nachtcult specifiek om betaalbare plekken waar geëxperimenteerd kan worden met culturele programmering en waar talentontwikkeling plaats kan vinden. In het coalitieakkoord staat dat er aandacht moet zijn voor voldoende aanbod van podia en locaties voor dancefeesten. Maar het gaat ook om het brede aanbod met andere muzieksoorten, optredens en performances, deze willen we ook meenemen in de nachtvisie. Sinds de oproep van Nachtcult zijn in de stad verschillende nieuwe plekken erbij gekomen en een aantal is in ontwikkeling, bijvoorbeeld de Bloemerbar, Club Freya en een aantal plekken op het NYMA terrein. Nachtcultuur is geen statisch iets, plekken en activiteiten komen en gaan.

Uit de gesprekken kwam een aantal mogelijke onderwerpen naar voren. Een aantal onderwerpen maken onderdeel uit van bestaand beleid met afspraken over de uitvoering. We gaan bekijken of het beleid voldoende is aangehaakt op de ambities die uit de nachtvisie komen. Mogelijk dat er vanuit de nachtvisie nog aandachtspunten komen die in bestaand beleid moeten worden meegenomen. Bijvoorbeeld in de visie voor de

binnenstad waar nu aan gewerkt wordt (als paraplu voor de koers van de binnenstad). Andere voorbeelden van beleidsstukken waar de nachtcultuur een onderwerp in kan zijn is het uitvoeringsplan vrijetijdseconomie, het te ontwikkelen culturele broedplaatsen beleid en de herziening van de omgevingsvisie.

Beschikbare plekken voor nachtcultuur

Nachtcultuur is dynamisch, activiteiten en plekken komen en gaan. Welke plekken zijn beschikbaar, op lange en op korte termijn en wat is de behoefte in de stad.

Nachtcultuur specifiek onderdeel van cultuurbeleid

Een aantal organisaties die ook in de nacht programmeren krijgen cultuursubsidie zoals Doornroosje, Hubert en Waalhall. Ook wordt talentontwikkeling en experiment gestimuleerd vanuit cultuur, bijvoorbeeld vanuit de Cultuurscout of door een organisatie als Beatwise. Vanuit het Nijmeegse cultuurbeleid wordt geen onderscheid gemaakt tussen activiteiten overdag of 's nachts. Nachtcultuur als specifiek thema bestaat niet in het cultuurbeleid. De nachtvisie biedt mogelijk aanleiding om nachtcultuur wel als specifiek thema op te nemen in het cultuurbeleid.

Evenementenbeleid

Naast cultuurbeleid heeft Gemeente Nijmegen evenementenbeleid met als doel om plekken te faciliteren waar ruimte is voor ontmoeting, experiment en talentontwikkeling. Het gaat om evenementen die plaatsvinden in de openbare ruimte, en grotendeels overdag plaatsvinden. Denk aan evenementen zoals de Vierdaagsefeesten, Drift Om Te Dansen, Oranjepop en Go Short. Hoewel evenementen richting de nacht (uiterlijk 00 uur) eindigen, hebben deze evenementen wel het karakter van de nacht. Evenementen overdag halen de nacht naar voren en zijn dus een overgang tussen dag en nacht. In het evenementenbeleid is er sinds kort meer ruimte voor dance-events.

Inclusie: Een nacht voor iedereen

De gemeente vindt het van belang dat iedereen deel uit kan maken van de maatschappij. Het is belangrijk om ons af te vragen: Geldt dat in voldoende mate voor de nachtcultuur? Is het aanbod in de nacht voldoende afspiegeling van onze inwoners? In hoeverre is het aan de gemeente om hier een rol in te nemen, bijvoorbeeld vanuit ons inclusiebeleid.

Leefbaarheid en veiligheid

Het nachtelijk uitgaansleven brengt ook ongewenste zaken met zich mee. Bijvoorbeeld overlast en agressie, binnen de locaties en buiten op straat. Het gaat om alle soorten van overlast: vandalisme, geluidsoverlast, rommel, fysieke agressie, seksuele agressie en mentale agressie. Het gaat hier ook om de gevolgen van alcohol- en drugsgebruik. Hier is veel aandacht voor vanuit de verantwoordelijken (organisator, locatie, bezoeker, overheid). Bijvoorbeeld met het convenant Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan. Verschillende nachthoreca maken in Nijmegen gebruik van 'sfeerbeheer'. Mensen die zorgen dat situaties niet uit de hand lopen in het uitgaansleven. Kan de nachtvisie hier een rol in spelen? Een ander onderwerp is de openbare ruimte, en hoe deze is ingericht op de nacht (inrichting en verlichting).

Gezondheid

Hoe zorgen we ervoor dat de nachtcultuur ook staat voor een gezonde(re) omgeving is? Het gaat om fysieke, mentale en sociale gezondheid. Uitgaan kan een belangrijke bijdrage leveren aan kwaliteit van leven en mentaal welbevinden. Tegelijkertijd zijn de verleidingen van alcohol en drugs meer aanwezig in de nacht dan overdag. Het gaat om een gezonde omgeving voor zowel bezoekers, omwonenden als werkenden in de nacht. Onderwerpen als gehoorschade en nachtrust horen hier ook bij. Ook hier speelt de vraag wat gebeurt al en door wie, en waar kan de nachtvisie een bijdrage aan leveren.

Bereikbaarheid/mobiliteit

Welke vervoersbewegingen maken de mensen die deelnemen aan de nachtcultuur en in hoeverre worden ze hierin gefaciliteerd? (nachtbussen, nachttreinen, taxi's, parkeerplekken voor fiets en auto).). Waar bevinden zich de plekken waar in de nacht geprogrammeerd wordt (centrum, wijken, rafelranden)? En wat betekent dit voor de toegankelijkheid van die plekken?

Planning & Financiën

Het proces om te komen tot een nachtvisie ziet er als volgt uit:

- Startnotitie: Met deze startnotitie begint het traject om een nachtvisie te maken. De raad wordt met een brief geïnformeerd. De startnotitie wordt besproken met belanghebbende partijen en we brengen samen met de stad de stand van zaken, kansen en knelpunten van het nachtleven en nachtcultuur in beeld.
- Participatie: We halen in de stad informatie op over verschillende onderwerpen die een plek in de nachtvisie kunnen krijgen. We zullen hiervoor met verschillende partijen om tafel zitten: makers, organisatoren, instellingen, bezoekers en bewoners. Op basis daarvan maken we met stakeholders een selectie van de belangrijkste thema's en werken die verder uit.
- Visie: De planning is om in het najaar van 2023 een eerste concept van de nachtvisie gereed te hebben.
- Binnen het programma Cultuur en Cultureel Erfgoed is voldoende budget aanwezig voor de organisatie van bijeenkomsten en de begeleiding van dit visietraject om tot een nachtvisie te komen.